הכא במאי עסקינן בניפלי. אין לפרש דלא חשש לבדוק במערה שניה אלא עד כ' דלא החמירו כולי האי לבדוק רק למערת הנפלים מדפריך בתר הכי מדהך בניפלי הכי נמי בניפלי משמע דלאותו שמלא מוקמי בניפלי וקשה דהא קתני מערת נפלים איכה אלא ו' וא"ל דאף ומערת נפלים איכה אלא ו' וא"ל דאף על גב דריש אייריי בגדולים מכל מקום הא דקתני וכודק ממנו ולהלן כ' אייריי בניפלי ולא קאי אריש:

הדרן עלך המוכר פירות

בית כור עפר. גרלה דגקט עפר לרבותא דאפי' הכי פחות מי' טופחים נמדדין עמה ולא כמו שפירש הקונטרס דאי לא אמר ליה עפר אלא בית כור אפילו אפי' כולן סלעים הגיעו:

המקדיש שדהו. פי' בקונט' דלא גרסינן בשנת היובל דבשנת היובל עלמה פליגי רב ושמואל בפרק אין מקדישין (ערכין דף כד. וסס) ומיהו בכולב ספרים גרסינן התם בסדר המשנה בשנת היובל וי"ל דבשנת היובל משמע שפיר שנה שאחר היובל ולא שנת חמשים ממש מדלא קתני בשנת היובל עלמה דקאמר בפלוגתא דרב ושמואל ע"ג דכתיב בשנת היובל ישוב השדה וגו' והתם ע"כ בשנת היובל עלמה יש לחלק דלשון תורה למוד דקרא לא אורחיה לכתוב עלמה והתם נמי ילוף רב מדכתיב ואם משנת היובל ושנת היובל בכלל ופריך ליה שמואל ו) מי כתיב משנת היובל: אין

רבינו גרשום

ורב ששא בריה דרב אידי אמר לעולם מתני' דנזירות דקתני בורק ממנו ולחלן כ' אמה ר' שמעון היא. ודקשיא לך אי ר"ש כ"ב הויין: הכא בפאי עסקינן. דבתרא מן המערות איכא כוכין דניפלי ולא צריך כולי האי דדם מושכבין בשש אמות ולא צריך ח' לבדוק במערה ולכ' אמה סליק חשבון משלם ו' אמות מן המערה שביב בניפלי ו' מן החצר וח' אמות מאירך מערה של איך צר מן החצר הרי כ' אמה: ומקשינן מדהך מערה בניפלי מוקמת לה אכתי בצר להו מכ' אמות ותמניתרי דציין ואכתי מתני' לא ר"ש היא: ומשני הדא בניפלי אמרינן וכו': למיסרא דהכי קתני ברייתא דלעיל ורבנן לית להו דאין והא אסכא שמעי' להו. דתנן כרם הנטוע על פחות מד' אמות בין שורה לשורה ר' שמעון אומר אינו כרם. ומיתר להביא זרע אחר לשם וחכ"א כו'. קשיא וכו'. דר"ש אדר"ש לא קשיא התם דאינשי לשבוקינהו הכי. דומנין דמתרמי ליה בין השמשות של ערב שבת ומקרי וקברי ולאו אדעתייהו למשבקינהו הכי ומשכונת קברות היא ושוב אירע פרדא ולא פינו ומשום הכי דאין כאילו אינן ובודק וכי תימא ה"נ איכא למיסר נבי כרם דיומנין דנטע להו אהדדי ולאו אדעתיה. דנטע למישבקינהו הכי: דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא הכא. לבני ברייתא היכא דמצאן רצופין משום הכי לית להו דאין דכין דס"נוול הפת לא מיקרי קבר לדעת דרבנן דמי חפר ליה והיכי מתרמי דהתם קברו להו ולית להו שכונת קברות ולא צריך למיבדק דהואיל דרצופין היכי מיתרמי דמיקברי כי האי נונא. אבל כרם איכא למיסר דרואין את האמצעים כאילו אינן משום דדרכייהו דאינשי לנטוע כרם רצופין. דמיסר אסר. הנטע הי מיניייהו דשפיר. כלומר איזה מהן שיהיה טוב לצורך נפן אשבקינו: ודלא שפיר אשקליה לציבי בעלמא ומשום הכי אסר להביא זרע לשם דכרם דמי:

הגהות הב"ח

(א) גמרא דר"ש מדר"ש לא קשיא הכא דאמרינן ומיקרי ומנתי התם לא נטעי וכו' ליעקר דרבנן: (ב) רשב"ם ד"ה כאומר וכו' והוא בריבוע דע"ד אמות מסר פפח פחות משהו וכמשהו פמות ממלי רומה אלנב ויסר על שלים בגיל:

הדרן עלך המוכר פירות

האומר לחבירו "בית כור עפר אני מוכר לך" "הין שם נקעים עמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהין י' טפחים אינן נמדדין עמה; פחות מכאן נמדדין עמה, ואם אמר לו "בבית כור עפר" אפילו היו שם נקעים עמוקים יותר מעשרה טפחים או סלעים גבוהין יותר מעשרה טפחים הרי אלו נמדדין עמה: **גמ'** תנו רבנן: המקדיש שדהו בשעת היובל נותן לו לבית זרע חומר שעורים וחמשים שקל כסף, היו שם נקעים עמוקים י' טפחים או סלעים גבוהין י' טפחים אין

אמר הך סיפא נמי ר"ש היא וכגון דהכי שלשה מתים הוו ניפלי ומערה הסניה ת' אמה אם מערה הסניה ת' אמה: **ומקשי' מדהא בניפלי כו'**. והוה להו י"ח: **הרי בניפלי לא אמרי'**. דדין בתחת לנפלים: **ורמי דרבנן בר'** ליה רוחים וגבי ליפוכא שמעינן להו: **מיקרי ומנתי ליה**. בין שאר המתים הנקברין בסדרן ולהדר ליפנייה ומתי נקטם לו שכח: **לא נטעי אינשי מדעתא דמיעקרא**. מבינתיים הלכך לגם כרם נטע הכל וכיון דלא נטע כהלכתו לא חשיב כרם: **מדעתא דלעולם**. לחזור ולפטומו מסם הלכך לגמרי נקברי לגם כלגן ע"י הדחק בחקרלי בעלמא וכיון דאין זה מקומן לא חשבינן ליה שכונת קברות: **כרם עביד אינש דנטע יותר מכשיעור דקסבר דשפיר שפיר ודלא שפיר ליסוי לגיבי**. כלומר הנטיעה שתקלוט ותגליה הסמר ואותה שלא תגליה אעקור ויהיה לעניים לשריפה:

הדרן עלך המוכר פירות

האומר לחבירו. כשיעור בית כור עפר אני מוכר לך דהייגו לפי חשבון שאתים בתור המשכן דהייגו מאה על חמשים ומכאן לא וחשוב לבית כור ע"ו פעמים מאה על כ' שבית כור הוא חומר והוא עשרה איפוס שנאמר (יחזקאל מה) כי עשרת הכתים חומר וכתיב האיפה והבת תוכן אחד להן והאיפה=שלש סאין גמלא בית כור=ל' סאין ולאו מקום הרחוי לזרוע כור חבואה קאמר אלא לפי חשבון ששערו חכמים כדפרישנא הכא ה) (והוא בריבוע (ג) ארבע אמות מסר משהו פחות משלש רוחב אלבע ויתר על רובע כל"ל): **בית כור עפר**. כלומר הרחוי לזרוע בור עפר לחפילו כולה סלעים הגיעו דשמא לבעות בית לו למיפטם בה פירי זבין ליה ויד לוקח על התחתונה ונרלה בעיני דבית כור קרקע אני מוכר לך אפי' כולו סלעים הגיעו: **אין נמדדין עמה**. אלא נותן לו בית כור שלם מקרקע חלק לכיון דעמוקים לו גבוהין עשרה וכגון שרחבין ארבע על ארבע הלו מקום חשוב בפני עצמן אפילו לענין לשום היחיד דשבת אין דעתו של אדם לקנות שדה אחד ויהיה לו טורח כשתי שדות לחרוש ולזרוע בשני מקומות למעלה ולמטה כדמפרש בגמרא: **פחות מיכן**. בגובה לו בעומק: **נמדדין עמה**. דאין שדה בלא מרשים ונקעים פורתא ובטלי להו ובגמרא מפרש דעד ארבע קבין בטילי בבית כור אבל טפי לא: **בבית כור**. **משמע** כמות שהוא בין סלעים בין עפר דהכי משמע בבית כור עפר ולא בית כור עפר ממש: **אפילו אין שם נקעים עמוקים כו' נמדדין עמה**. דלהכי אהכי בבית כור אהכי מאי דאמר ליה "עפר" דרחוי לחריסה וזריעה בעיקר, כן גרלה בעיני: **גמ' המקדים שדהו בשנת היובל**. בזמן שהיובל טהא דאילו בזמן שאין היובל טהא תנן בערכין דעפלה בשוין כדתנן המקדיש שדהו בשנה שאין היובל טהא אומר לו אם פחת ראשון כו' וכמקדים שדה אחוזתו בתחלת היובל מיירי ולא גרסינן בשנת היובל דפלוגתא דאמוראי היא בערכין המקדיש שדהו בשנת היובל עלמה רב אמר כו': **נותן לבית זרע**. קרקע הרחוי לזריעה: **חמשים שקל כסף**. כדכתיב (ויקרא כו) "ואם משדה אחוזתו יקדיש אדם לה' והיה ערכך לפי זרעו זרע חומר שעורים וגו' והייגו בית כור: אין

א) [ג"ל דתנן] : ב) לעיל ל:: עב. כלאים פ"ט מ"ב עירובין נב: : ג) קדושין סא. : ד) סס עכיכן כה.: ה) רש"ל מ"ז ורש"ל כה: דל"ל רע"ב אמות ומ"ם דל"ל רע"ב אמות וס"ם ואלנב קפנס על רע"ב אמות וס"ם ואלנב קפנס: ו) [ג"ל מי כתיב בשנת משנת היובל כתיב]: ** ג"ל אמתא דרבנן אמות יתר מן הבא: 7 ל"ל כ"ל [ג"ל כ"] כמו בן אלון מלוחיו ל"ל 8 האלכסין יהיה 8

נוסח

"יוצ מתירות בטיות הרבנן ודס מי אמרינן "רואים כאילו בלתא" בכרם ובקבורה

נוסח/מבנה

א) מקרי טעה ב) מוכר עדיף אין מתרמים לנקדים ולעיל ו. ג. לפמים ב. כחות מ' לפמים ד. נקרים: מלאים מים, משום הכי לית ליה רואין נבי כרם משום דלא נטעי אינשי כרם אדעתא למיעקר. וכיון דנטועה היא בפחות מד' אינו חשיב כרם ומותר להביא זרע לשם דלא נטעי לה כלל למיעקר אבל נבי בריי' דכוכין להיכא דמצאן רצופין דאי לאו דעתייהו דאינשי לשבוקינהו הכי. דומנין דמתרמי ליה בין השמשות של ערב שבת ומקרי וקברי ולאו אדעתייהו למשבקינהו הכי ומשכונת קברות היא ושוב אירע פרדא ולא פינו ומשום הכי רואין כאילו אינן ובודק וכי תימא ה"נ איכא למיסר נבי כרם דיומנין דנטע להו אהדדי ולאו אדעתיה. דנטע למישבקינהו הכי: דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא הכא. לבני ברייתא היכא דמצאן רצופין משום הכי לית להו דאין דכין דס"נוול הפת לא מיקרי קבר לדעת

הגהות הגר"א

* שבת בל.

האומר לחבירו. פחם: בית כור עפר אני מוכר לך. מקום שיכול אדם לזרוע בו כור תבואה. להכי נקט עפר דבר הראוי לזרוע: לא נמדדים עמה. משום דדבר חשוב בפני עצמו הוי ולא כנפחת של קרקע דמי: אי אמר ליה כבית כור עפר אני מוכר לך. משמע כעין שהוא ואפי' הוי שם נקעים וכו': חנן התם. בפסכת ערכין: המקדיש את שדהו בשעה שהיה היובל נוהג ורצה לפדות פודה בית כור הייגו דמשמע [שעורים] בחמשים שקל כסף כדכתיב אם משנת היובל יקדיש שדהו והיה ערכך לפי זרעו וגו' דהייגו לכל שנה של יובל סלע ופונדיון משום דס"מ שנה הוי יובל ושנת המשים הוא יובל ס"מ שקלים לס"מ שנים ושקל נ' מחלקו לפונדיון שקל דהייגו סלע דהוי ד' דינר וכל דינר ו' מעות הרי כ"ד מעות בסלע וכל בעה ב' פונדיון הרי ס"ח פונדיון בסלע ושנת ס"מ אין לה פונדיון והואיל ולא הוי דבר חשוב לא קפיד עליה כדאמר התם פונדיון זה מה פיבו זות שפודה הכור בב' שקלים הייגו אם פודה בשנה ראשונה של יובל אבל אם פודה לסוף חמש או ו' פודות מן הפדיון סלע ופונדיון לפי השנים שהיו בידו שנאמר ונגרע מערכך ומשום הכי